

פרד"ס יהודה

עלון שבועי באידיש ע"י יהודה זבולון הלוי קליטניק פ"י

ג'ליון 483 [שנה י"א]

פרשת ויגש תשע"ט

דאס אלעס פארענטפערן: אז באמת אין אנפאנג האבן די ברידער געמיינט אז יוסף קען נישט די ע' לשון, ווייל זיי האבן געהאלטן אז יוסף איז נישט א מלך וואס דארף קענען די ע' לשון, אבער נאך די מעשה פון די גביע וואס די ברידער האבן געזאגט (מד ט) אָפּשָׁר יִמְצָא אֹתוֹ מַעֲבְרֵי דָבָר, וְגַם אֲנַחְנוּ נִהְיֶה לְאֹדְנֵי לְעִבְרִים: וואס זיי האבן געפסקנט "נַמְת", א עונש פון מיתה, ויאמר, האט זיי יוסף געענטפערט: גַם עִתָּה כְּדַבְרֵיכֶם כִּן־הוּא, אָפּשָׁר יִמְצָא אֹתוֹ יְהוָה־לִּי עֶבֶד וְאַתֶּם תִּהְיוּ נְקִיִּם: (י) און יוסף גיט זיי א גרינגערן עונש פון עבודת "יהיה לי עבד", האבן זיי געזען אז יוסף האט א כח ווי א מלך צו ווייך מאכן זייער גזר דין פון מיתה, קומט אויס אז יוסף איז אזוי ווי א מלך, אויב אזוי מוז ער קענען די שבעים לשון, דעריבער יִדְבָר נָא עִבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֹדְנֵי, לשון הקודש, ווייל אונז האבן קלאר געזען אז פי כְּמוֹךָ בְּפִרְעֹה, האסט א כח ווי פרעה ביי די גביע, איז גוט דער פשט פון אלשיך. (כרם צבי תרפ"א להר' צבי זאב ב"ר אלעזר גאלדבערג ז"ל הסכמת הכלי חמדה ועוד רבנים)

דרוש אז יוסף האט געשיקט אַלְטֵע וויין צו יעקב וּלְאִבְיו שָׁלַח כְּזֹאת עֶשְׂרֵה הֶמְרִים נְשִׂאִים מְטוֹב מִצְרַיִם: (מה כג) דרשענט די גמ' (מגילה טו ע"ב) מאי מְטוֹב מִצְרַיִם שלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו, יוסף האט געשיקט אלטע וויין פון מצרים, שטעלט זיך די שאלה: עס שטייט דאך אז וויין איז פון די פירות שנשתבחה בהן ארץ ישראל, מוז דאך זיין אז אין א"י איז אויך דא אלטע וויין, איז וואס איז געווען די חשיבות פון אלטע וויין פון מצרים? נאר מיר טרעפן אין מגילת אסתר (א ז) ויין מְלֻכּוֹת רַב כִּי־הַמֶּלֶךְ: ברענגט רש"י: שהשקה אותם כל אחד ואחד יין שהוא זקן ממנו, [דאס איז גמ' (מגילה יב ע"א) ויין מלכות רב אמר רב מלמד שכל אחד ואחד השקהו יין שגדול הימנו בשנים]. זעט מען אז דאס איז א גרויסע כבוד צו געבן וויין וואס איז עלטער פון דעם מענטש, יעצט אז יעקב איז געווען אלט 130 יאר, האט יוסף געוואוסט אז אין ארץ ישראל איז דעמאלטס נישט געווען וויין עלטער פון 70 יאר, ווייל עס שטייט אין ירושלמי אז יעדער 70 יאר קומט שטארקע רעגנס און מאכט זויער די וויין, ממילא קען נישט זיין וויין עלטער פון 70 יאר, אבער אין מצרים רעגנט נישט ממילא איז געווען וויין עלטער פון 130 יאר, וּלְאִבְיו שָׁלַח, און יוסף האט געשיקט צו יעקב "כְּזֹאת", וואס עס איז נישטא אין א"י און איז א בכבודיגן מתנה. (גדולת מרדכי - ר' משה מרדכי ריביקינד תרס"ד בעל מחבר יד מרדכי על הרמב"ם) בענין הנ"ל יוסף האט געשיקט אַלְטֵע וויין צו יעקב. יין נסך:

איך האב געזען א שיינע קשיא ווי אזוי האט יוסף געשיקט אלטע וויין פון מצרים בשעת יוסף איז נאר געווען אין מצרים 22 יאר, ממילא די וויין אלטער פון 130 יאר איז געווען יין נסך, ווי אזוי האט ער דאס געשיקט צו יעקב צו טרינקען? נאר עס איז מדוייק דער לשון (מגילה טו ע"ב) דעת זקנים, עס שטייט נישט טעם זקנים, קען זיין די כוונה אז יוסף האט געשיקט די גאר אלטע וויין, וואס יעקב וועט דאס נישט טרינקען, ווייל עס קען זיין יין נסך, אבער צו ווייזן יעקב אז ער איז נאך מכבד מיט א מתנה, אדער קען מען ענטפערן אז יוסף האט טאקע געשיקט וויין וואס איז אלט נאר 22 יאר, און געלאזט וויסן אז ער איז נאך מדקדק במצוות, דעריבער שיקט ער נאר וויין וואס עס איז כשר, און נישט עלטערע וויין וואס איז נישט כשר. (ראיתו)

א שיינע דרוש אויף די ווארט "בי" און די וועג פון רייד פון צדיקים ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני ידבר נא עבדך דבר: (מד יח) עס זענען דא צוויי דיוקים: איינס פארוואס נוצט יהודה דעם לשון "בי" דוקא פאר א בקשה, בשעת עס זענען דא אנדערע לשונות פון בעטן? צווייטנס, פארוואס דארף יהודה זאגן יִדְבָר נָא עִבְדְּךָ "דָּבָר" אז ער זאגט יִדְבָר נָא, מיינט דאס שוין ער גייט רעדן "דָּבָר"? נאך א דיוק: מיר טרעפן אין אנפאנג פ' וישלח: ויצו אתם לאמר כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן נרת: זאגט רש"י "נרת": לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני "הוה גביר לאחיך" שהרי לא נתקממה "בי". יעקב האט דאס געשיקט זאגן צו עשו, איז שווער פארוואס נוצט ער דער לשון "בי", עס וואלט געווען גענוג צו זאגן אינך כדאי לשנוא אותי וכו' שהרי לא נתקממה? נאר יעקב האט מרמז געווען אז דער טאטע האט מיר געגעבן א ברכה צו זיין א גביר אבער נעם ארויס דעם "בי" בלייבט גר, דאס זאגט רש"י לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, איך בין געבליבן מיטן גר ווייל פון די ברכה "הוה גביר לאחיך" איז נישט נתקיים געווארן "בי". נאר עס שטייט אין ספר נועם אלימלך ביי די פרשה פון יעקב מיט עשו וז"ל אך כענין הוא דכנס דרך הלדיק דכזרו עס אנשים אזי הוא מדקדק דכזרו להשכיל שיהיו דכרו נשמעים צמשמעותיהם אחד דכרים כפשוטן לאיש המדבר עמו שנית הוא עיקר תוכן דבר שמכווין צאותן כדצורים שיהיו תפילה ותחנונים לפני המקום צ"כ וצ"ש והכוונה צום שמסתיר דכרו של התפילה כדצורים שמדבר עס האדם ואינו מתפלל תפלתו הלוך לו כפירוש הוא למען המקטרג שלא יבין כוונתו דכזרו שמכנים כהם תפילה ולא יקטרג עליו כי אינו יודע שזה הוא מתפלל עכ"ל, ער איז מחדש א חידוש אין די רייד פון צדיקים, אז ווען זיי רעדן צו א מענטש אבער אין דעם ליגט אויך א תפילה צום אויבערשטן! ממילא ווען יעקב האט גערעדט צו עשו איז דאס געווען אויך א תפילה פארן אויבערשטן, דעריבער ביי יהודה איז אויך דאס זעלבע, ער האט גערעדט טאקע צו יוסף און געבעטן זיין בקשה אבער אין דעם איז אויך געווען א תפילה ויאמר: ער האט גערעדט צום אויבערשטן, אז בי אדני דער "בי" פון "הוה גביר לאחיך" זאל שוין מקיים ווערן, ווייל יִדְבָר נָא עִבְדְּךָ "דָּבָר", דאס איז נאך א חלק פון זיין תפילה ווייל חז"ל דרשען דָּבָר וְלֹא חֲצֵי דָּבָר, גיב אונז א גאנצע זאך! דאס מיינט די גאנצע ברכה פון "הוה גביר לאחיך" און נישט א האלבע זאך פון גר! (זכרון שלמה כיבוד אב - ר' אלעזר בהגאון ר' שלמה זלמן קליין זצ"ל אב"ד קהל יראים בעל מחבר קרית ארבע)

פארענטפערט א אלשיך הק' פון א קשיא פון אור פני משה פשעווארסק ויאמר בי אדני ידבר נא עבדך דבר באדני ויהי כי כמוך בפרעה: (מד יח) דער הייליגער אלשיך איז מפרש יִדְבָר נָא עִבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֹדְנֵי, אז יהודה האט געוואלט רעדן אין די אויערן פון יוסף, אן א פליין, ווייל דו מוזט קענען לשון הקודש: בי כמוך בפרעה, און א מלך מוז קענען די ע' - זיבעציג - לשונות און אויך לשון הקודש, דער הייליגער אור פני משה מפשעווארסק זצוק"ל ברענגט דער אלשיך און איז מעורר א דיוק פון א פסוק (מג כב) וְהָם לֹא יָדְעוּ בִּי שִׁמְעוּ יוֹסֵף בִּי הַמְלִיץ בֵּינָתָם: זעט מען אז זיי האבן געמיינט אז יוסף קען נישט לשון הקודש צוליב די פליין, איז ווי אזוי האט יעצט יהודה געזאגט אזוי קלאר אז יוסף קען לשון הקודש און וויל רעדן צו אים אן א פליין וצ"ע? נאר מען קען

דער שטאט גושן האט באלאנגט צו יעקב וְאֶת־יְהוּדָה שָׁלַח לְפָנָיו אֶל יוֹסֵף לְהוֹרֹת לְפָנָיו גִּשְׁתָּה (מו כח) פארוואס האט יעקב געשיקט דוקא יהודה און נישט א אנדערן ברודער צו גושן? נאר עס שטייט (בראשית יב טו) וַיֵּרָאוּ אֹתָהּ שְׂרֵי פְרָעָה וַיְהַלְלוּ אֹתָהּ אֶל פְּרָעָה וַתִּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פְּרָעָה: וְלֹא־כִרְם הִיטִיב בְּעִבּוּרָהּ וַיְהִי־לָהּ זָאֵן וּבָקָר וַחֲמֹרִים וַעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת וְאֶתְנֵת וְגַמְלִים: און דער אויבערשטער האט

געשטראפט פרעה, שטייט פון מפרשים אז פרעה האט געגעבן פאר שרה א מתנה די שטאט גושן און דאס געשריבן אין א שטר, דעריבער האט יעקב געשיקט דעם שטר מיט יהודה וואס ער איז געווען ווי א לייב און שטארק און צוריקגעמען די הייזער פון גושן וואס באמת באלאנגט דאס צו זיי. (שפתי כהן עה"ת)

א ווינקל אין הלכה - בְּשֵׁר בְּחֵלְבֵי: המושך בעזה"י פון די אנדערע וואך

מדור תעובדות

ר' מאיר מפרמישלאן ווייזט רוח הקודש כדי צו היטן א איד פון חילול שבת און איז אים מחזיר בתשובה

וועסטו זען א וואגן וואס די רעדער זענען איינגעוונקן אין די מאראסט און בלאטע און דער איד קען זיך נישט קיין עצה געבן און ער ווארט פאר איינעם זאל אים העלפן, דו וועסט אים העלפן ארויס שלעפן די וואגן און אין דעם שטר וועט ער דיר נעמען צו די הויז פון מיין ידיד אין יענער דארף, פרעגט ר' לייב און וואס זאל איך טאן אויב ער וועט מיר נישט וועלן נעמען אלץ א גאסט, וואס זאל איך טאן? זאלסט אים זאגן אפן אז מאיר פון פרימישלאן האט דיר געשיקט צו אים און וועט דיר אריינלאזן, ר' מאירל גיט אים דער נאמען און וואו ער וואוינט און ווינטשט אים הצלחה און א גוט שבת, און ר' לייב גייט ווי א סאלדאט!

ר' לייב גייט מיט אמונה און טרעפט טאקע דעם וואגן און העלפט דעם איד ארויס שלעפן פון די בלאטע און ער נעמט ר' לייב צום הויז פון יענעם איד. ר' לייב קלאפט אויפן טיר און ווען יענער עפענט דעם טיר און הערט אז ר' לייב וויל זיין ביי אים אויף שבת, האט ער געזאגט איך וועל דיר געבן א שיינע נדבה און גיי זיך א אנדערע אכסניא! אבער ווען ר' לייב האט אים געזאגט אז ער איז געקומען בשליחות פון ר' מאיר מפרמישלאן איז ער געווארן ווייס פון שרעק און האט מסכים געווען אז ר' לייב זאל זיין ביי אים שבת.

נאך חצות ליל שבת וועקט זיך אויף ר' לייב פון שטארקע קלאפעריי אויפן טיר און דער בעל הבית בארוהינט ר' לייב אז ער ווייסט וואס זיי ווילן און ער זאל זיך נישט שרעקן, און זאגט ר' לייב אז זיי זענען גויישע שכנים וואס ווילן היינט נאכט דורכפירן א גרויסע גניבה און זיי ווילן איך זאל זיי העלפן, און איך האב געזוכט היתרים אויף חילול שבת ווייל עס איז גאר אסאך געלט, נאר איך זעה אז דער רבי האט מיר אינזיגען און גיט אכטונג אויף מיר, און איך וועל זיך מוזן אנטזאגן צו גיין מיט זיי.

דער איד עפענט די טיר און זאגט אז ער האט ביי זיך א חשובע גאסט און קען נישט גיין מיט זיי. און ער קערט זיך צוריק צו ר' לייב און זאגט: פון די מינוט וואס דו ביזט אריינגעקומען צו מיר, האט מיר אנגעכאפט א הירחור תשובה און צוביסלאך האט זיך אין מיר צוריק אנגעצונדן דעם ברען וואס איך האב געהאט ביים רבין. דער שבת האבן זיי ביידע געפירט מיט א דערהויבנקייט, און נאך שבת זענען זיי ביידע געפארן צו ר' מאיר קיין פרימישלאן, וואו ר' מאיר האט אים געגעבן דברי חיזוק אין עבודת ה' און באקומען א צוזאג אז ער וועט צוריקומען קיין פרימישלאן, און דער איד האט צוגעזאגט. ר' לייב האט זיך געפריידט אז ער האט געהאט די זכיה מחוק זיין א איד זיע"א.

דער הייליגער ר' מאיר מפרמישלאן האט געהאט געטרייע חסידים און וואס ער האט פון זיי געבעטן האבן זיי געמאן מיט מסירת נפש, אויך זיין געטריישאפט צו העלפן דער וואס האט אים אמאל געהאלפן מיט געלט, און אמאל איז די ישועה געווען געבונדען מיט רעדן אפענע רייד צו זיינע שלוחים:

איינע פון די געטרייע חסידים איז געווען ר' לייב געסער וואס האט געוואוינט אין ווילקאטש, ער איז געווען א עני ואביון אבער דער רבי האט אין אים געקאכט און ער פלעגט זייער אפט זיך ארויסלאזן פון ווילקאטש קיין פרימישלאן דאנערשטיג צו פיס, ווייל קיין געלט אויף א וואגן איז נישט געווען, און אזוי פלעגט ער אנקומען קיין פרימישלאן ערב שבת, און נאך געהאט צייט זיך אנגרייטן פאר שבת. ר' מאירל האט זיך זייער געפריידט מיט ר' לייב, און אים שטארק מקרב געווען און איז געווען א אורח ביים רבנים סעודה.

איינמאל ערב שבת איז ר' ליב אנגעקומען קיין פרימישלאן און עס איז געווען א שווערע וועג און ער איז געווען שטארק אויסגעמוטשעט און מיד, אבער ר' מאירל האט שוין געהאט געזאגט פאר זיין משמש ר' אריה ער זאל אנגרייטן א גרויסע גלאז בראנפען און א גרויסע שטיק מוזנות פאר ר' לייב, ווייל ער וועט דאס דארפן אויפן וועג! ר' אריה פארשטייט נישט אבער ער גייט און ברענגט דאס פארן רבין ווען פונק דעמאלטס איז אנגעקומען ר' לייב ביים רבנים שטוב נעמען שלום, ווען ווי א דונער פאלט אויף זיין קאפ ווען דער רבי זאגט אים ר' לייב! דעם שבת וועסטו נישט קענען זיין אין פרימישלאן, נאר ביי מיינער א ידיד אין א דערנעבענדיגן דארף, און גיט אים די בראנפען און מוזנות.

ר' לייב איז א חסיד און איז מסכים צו גיין אבער פרעגט דעם רבין אז ער האט זיך אזוי אנגעשטרענגט צו זיין דעם שבת אין פרימישלאן, און בעט דעם רבין אפשר קען ער טאן די שליחות מוצאי שבת? ענטפערט אים ר' מאירל אז דאס מוז געטאן ווערן שבת, און דערציילט פאר ר' לייב אז יענער איד פון דעם דארף פלעגט לייגן גרויסע סכומים געלט אויף מאירל'ס טיש און פון דעם האט מען געטיילט גאר אסאך צדקה און יעצט איז ביי אים א מצב אז ער קען אריינפאלן אין די הענט פון שטן און פארקריכן פון זיין אידישקייט, מוז איך אים ראטעווען און העלפן צוריקומען צום ריכטיגן וועג! דעריבער מוזטו זיין ביי אים א אורח אויף שבת, און אכטונג געבן אויף אים א גאנצן שבת און אזוי וועסטו אים ראטעווען פון חילול שבת!

ר' לייב זאגט ער וועט גיין אבער ער האט שוין נישט קיין כח אין די פיס נאך אזא וועג, האט אים ר' מאירל געזאגט גיי צום עק פון שטאט און דארט

הוציא לאור ע"י "עולם הספרים" מרכז העולמי לספרים שאינם בנמצא ולספרים עתיקים וכתבי יד צו פארקויפן א שיינע הנוכה מתנה

אורחות צדיקים ערשטער דרוק פרא: שמ"א זייער זעלטן \$15000, סדר היום ערשטער דרוק מיט חתימה המקובל ר' משה חפץ בעל מלאכת מחשבת \$4000 סעט עין יעקב סלאוויטא \$2000, שו"ע אורח חיים בינוני דפוס סלאוויטא הסכמת אודב ישראל אפטא \$1500, תניא דפוס אלטונא תר"ז זייער זעלטן, דער רבי פון ליובאוויטש האט נישט געהאט דעם תניא \$2000 סעט זוהר בינוני דפוס זיטאמיר \$3500 מגן אברהם פון טריסק מיט דעם ברכה און א זעלטענע שיינע מצב מיט גוטע פאפיר \$5000 ערשטער דרוק שושנת העמקים פון משערקאס און הארניסטייפל \$1000 ספר זוהר הרקיע באלאנגט צו ר' ישעי' מקערעסטיר \$15000 ספר יסוד יוסף באלאנגט צו ר' שלום אליעזר מראצפארט \$3000, פאפא רב און צעהלימער רב זצוק"ל צוזאמען שרייבן א בריוו צו מחזק זיין תורה \$1000, שו"ע אורח חיים ג"ח דפוס זיטאמיר מצב מפואר \$1000, ספר וואס האט באלאנגט צו הרח"צ ר' יענקלע פשעווארסק \$900, חומש עם פירוש שם אפרים ותוצאות חיים משערטאוויץ תר"א \$2000, ספר משנה הלכות מיט הקדשת המחבר אונגוואר רב זצ"ל צו הרח"ק ר' פנחס שלום האגער מוויזניץ זצוק"ל מיט זיין חתימה \$1000 5 כרכים משנה ברורה עם עוד ספר מיט מוגה כת"י געקויפט פון חפץ חיים אליין \$3000 ברית אברם דפוס ראשון \$1500, ר"ף מיט חתימה ר' ברוך בענדיט ליכטנשטיין אביו של הרח"ק ר' הלל מקאלאמייא \$5000, פרי עין חיים קארען שידך לר' ליבר ברוך און אלטע הנהגות בקבלה כת"י \$3500, ספר עם חתימת הרח"ק ר' אביש מקראלא \$4000 בריוו פון הרח"ק ר' ישראל מהוסיאטין צו זיינע חסידים אין שיקאגו און דאנקט זיי פאר די געלט וואס זיי האבן געשיקט און וינטשט זיי אן ברכות פאר שידוכים און געזונט און פרנסה, גאר שיינע זילבערנע מטבעות פאר פדיון הבן אין פלאסטיק האלבער'ס, אויך פארקויפן מיר האלבער'ס פאר מטבעות

4403 16 Ave Brooklyn, NY 11204 USA 718 438 8414 718 633 5500 T/f Hours are 11-7:30 Fri till 1:30, To receive pardes: send to-pardesyehuda1@gmail.com or pickup in the store from Wednesday also on the web at WWW.SEFORIMWORLD.COM